

Enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag

**En jämförande studie av eget kapital, löner och
vinstutdelning**

Anna Barman

Examensarbete för tradenomexamen
Utbildningsprogrammet i företagsekonomi
Raseborg 2011

EXAMENSARBETE

Författare: Anna Barman

Utbildningsprogram och ort: Företagsekonomi, Raseborg

Inriktning/alternativ/Fördjupning: Redovisning

Handledare: Inger Fellman

Titel:

Enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag

– En jämförande studie av eget kapital, löner och vinstutdelning

Datum 15.11.2011

Sidantal 29

Bilagor 0

Sammanfattning

Detta examensarbete behandlar eget kapital, löner och vinstutdelning hos enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag. Syftet och målet är att jämföra, lyfta fram och redovisa för hur dessa poster i bokföringen behandlas i de olika företagsformerna. I arbetets teoretiska del har jag i tur och ordning redovisat för varje företagsform och för hur posterna eget kapital, löner och vinstutdelning behandlas. Jag har också använt mig av en kvalitativ metod i arbetet genom att intervjua en CGR- revisor och en bokförare.

Analysen visar att det egna kapitalet, vinstutdelningen och ansvaret är starkt kopplade till varandra och därav följer olik behandling av det egna kapitalet och vinstutdelningen i de olika företagsformerna. De problem som kan uppstå vid byte av företagsform beror så gott som uteslutande på att vissa transaktioner är tillåtna i en företagsform men inte i en annan. Det mest märkbara problemet kan uppstå vid byte till aktiebolag om företagaren fortsätter med privatuttag, vilket inte är tillåtet i aktiebolag och det då betraktas som skattebrott. Ansvarsfrågor samt skattemässiga frågor är avgörande faktorer vid val av företagsform.

Språk: svenska Nyckelord: företagsformer, ansvar, eget kapital, löner, vinstutdelning

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Anna Barman

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Liiketalous, Raasepori

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Laskentatoimi

Ohjaajat: Inger Fellman

Nimike:

Elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osakeyhtiö

– Vertaileva tutkimus omasta pääomasta, palkoista ja voitonjaosta

Päivämäärä 15.11.2011

Sivumäärä 29

Liitteet 0

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö käsittelee omaa pääomaa, palkkoja ja voitonjako elinkeinonharjoittajan, avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön ja osakeyhtiön näkökulmasta. Tarkoituksena ja tavoitteena on verrata, nostaa esiin ja antaa selvitys siitä, kuinka näitä maksueriä käsitellään kirjanpidollisesti eri yritysmuodoissa. Työn teoreettisessa osassa käsitellään jokaista yritysmuotoa erikseen ja selvitetään, kuinka omaa pääomaa, palkkoja ja voitonjakoa käsitellään näissä eri yritysmuodoissa. Opinnäytetyössä hyödynnetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää haastatteleamalla KHT-tilintarkastajan ja kirjanpitäjän.

Analyysi osoittaa että omalla pääomalla, voitonjaolla ja vastuulla on vahva yhteys toisiinsa ja sen johdosta omaa pääomaa ja voitonjakoa käsitellään eri tavalla eri yritysmuodoissa. Ongelmat, jotka voivat syntyä yritysmuodon muuttamisen yhteydessä riippuvat lähes yksinomaan siitä, että jotkut liiketoimet ovat sallittuja yhdessä yritysmuodossa mutta eivät toisessa. Suurin havaittavissa oleva ongelma voi ilmetä, jos yrittäjä jatkaa yksityisottoja yritysmuodon muututtua osakeyhtiöksi. Tämä ei ole osakeyhtiössä sallittua, vaan se katsotaan verorikoksiksi. Vastuukysymykset ja verotukselliset kysymykset ovat ratkaisevia tekijöitä yritysmuodon valinnassa.

Kieli: ruotsi Avainsanat: yritysmuotoja, vastuu, oma pääoma, palkkoja, osingonjako

BACHELOR'S THESIS

Author: Anna Barman

Degree Programme: Business Administration, Raseborg

Specialization: Accounting

Supervisors: Inger Fellman

Title:

Private Entrepreneur, General Partnership, Limited Partnership and Private Limited Company - A Comparing Study of Equity, Wages and Distribution of Dividend/ Enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag – En jämförande studie av eget kapital, löner och vinstutdelning

Date 30 October 2011 Number of pages 29 Appendices 0

Summary

In my thesis I have compared how equity, wages and the distribution of dividends are dealt with in company forms like private entrepreneur, general partnership, limited partnership and private limited company. The purpose and the goal of my thesis was to compare, highlight and report how these items in the accounting are dealt with in these company forms. In my theoretical part I have accounted for each company form and how equity finance, wages and the distribution of dividends are dealt with in the companies. I also interviewed a certified public accountant and a bookkeeper.

The analysis shows that equity and the distribution of dividends are strongly connected to each other; therefore, equity and the distribution of dividends are dealt with in different ways in different forms of companies. Problems can arise when changing company form, it depends on the fact that certain transactions are allowed in certain companies and some are not in other forms of companies, but not in others. The most noticeable problem that can occur when changing to a company form to private limited company, is when the owner of the company continues to take private money out of the company, which is not allowed and can be regarded as a tax offence. Liability issues and tax issues are decisive factors when choosing a company form.

Language: Swedish Keywords: forms of company, responsibility, equity, wages, distribution of dividend

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte.....	1
1.2	Problemformulering.....	2
1.3	Avgränsningar	2
1.4	Metod.....	3
1.5	Forskningsfrågor	3
2	Företagare och olika företagsformer	4
3	Enskild näringsidkare.....	5
3.1	Eget kapital	5
3.1.1	Privata uttag	6
3.2	Löner.....	6
3.2.1	Naturaförmåner, dagtraktamenten och kilometerersättningar	6
3.3	Vinstutdelning	7
3.3.1	Företagsmakar.....	8
4	Öppet bolag och kommanditbolag	9
4.1	Eget kapital	10
4.1.1	Privata uttag	11
4.2	Löner.....	11
4.2.1	Naturaförmåner, dagtraktamenten och kilometerersättningar	11
4.3	Vinstutdelning	12
4.3.1	Tysta bolagsmäns vinstandelar.....	12
4.3.2	Outdelad vinst.....	14
5	Aktiebolag.....	15
5.1	Eget kapital	16
5.2	Löner.....	17
5.2.1	Naturaförmåner, dagtraktamenten och kilometerersättningar	17
5.2.2	Förtäckta dividender	17
5.3	Vinstutdelning	18
6	Utformning av intervjuer	19
6.1	Intervju med Stefan Söderberg, CGR – revisor	19
6.2	Intervju med en bokförare	22
7	Analys och jämförelse.....	24
8	Avslutande diskussion.....	28
	Källförteckning.....	29

1 Inledning

Mitt intresse för olika företagsformer väcktes när jag började studera företagsekonomi vid Yrkeshögskolan Novia i Ekenäs. Som andra årets studerande gjorde jag den företagsekonomiska praktiken på en bokföringsbyrå i Karis, och insåg att bokföringen i de olika företagsformerna behandlas på olika sätt. Ur detta föddes min idé att skriva mitt examensarbete om olika företagsformer och göra en jämförande studie av olika poster i bokföringen i företagen.

Enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag hör till de vanligaste företagsformerna i Finland. När en verksamhetsidé föds bör de blivande företagarna bestämma sig för en företagsform. Företagsformen beror oftast på hurudan verksamhet man tänker bedriva och i vilken omfattning. Enligt Bokföringslagen 30.12.2007/1336, kapitel 1, 1 §, är var och en som driver rörelse eller utövar yrke skyldig att föra bok över denna verksamhet. Bokföringsskyldiga är alltid öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag. Som företagare, bokförare och revisor skall man veta att de olika företagsformerna skiljer sig från varandra på flera olika sätt samt att bokföringen i företagen behandlas på olika sätt. Det som är tillåtet i den ena företagsformen, kan vara förbjudet i den andra företagsformen.

1.1 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att göra en jämförande studie av enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag och behandlingen av eget kapital, löner och vinstutdelning. Målet är att lyfta fram och redovisa för hur dessa poster i bokföringen behandlas på olika sätt i de olika företagsformerna.

Syftet är också att genom att intervjua en CGR-revisor och en bokförare ta reda på hur det är att ha klienter med olika företagsformer och hur det är att bokföra för dem.

1.2 Problemformulering

Enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag är fyra olika företagsformer, som skiljer sig från varandra på flera olika sätt och posterna i bokföringen behandlas på olika sätt.

Problem kan uppstå vid byte av företagsform. Om en enskild näringsidkare t.ex. väljer att byta företagsform till aktiebolag, finns det mycket att ta i beaktande. En enskild näringsidkare är en fysisk person medan ett aktiebolag är en juridisk person. Företagens bokföringar behandlas också därför på olika sätt. Hos enskild näringsidkare tillhör det egna kapitalet företagaren själv och företagaren kan fritt lyfta pengar från företaget. I aktiebolag finns det ett minimibelopp för det egna kapitalet som skall placeras i aktiebolaget vid grundandet och en aktieägare kan inte fritt lyfta pengar ur bolaget. Problem kan uppstå om företagaren inte känner till dessa skillnader och förstätter att lyfta pengar ur bolaget, vilket inte är tillåtet.

Genom att ställa dessa företagsformer mot varandra och se hur bokföringen behandlas i de olika företagsformerna skall jag lyfta fram vilka problem det kan uppstå vid företagsbyte. Det som är tillåtet i den ena företagsformen, kan vara förbjudet i den andra företagsformen.

1.3 Avgränsningar

I mitt examensarbete utgår jag ifrån att läsaren har en viss kunskap i redovisning. Arbetet riktar sig därför främst till tradenomer, till blivande företagare som funderar på företagsform samt till företagare som funderar på att byta företagsform. Jag har valt att avgränsa mig till enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag och behandlar inte andelslag. Jag har också avgränsat mig till eget kapital, löner och vinstutdelning. Jag har valt att avgränsa mig till just dessa av eget intresse och för att jag finner mest skillnader i företagen på dessa punkter. Jag har också valt att inte lyfta fram alla skillnader som finns företagen emellan.

1.4 Metod

I mitt examensarbete redovisar jag först hur eget kapital, löner och vinstutdelning behandlas i de fyra olika företagsformerna. Dessutom har jag intervjuat två personer, en CGR- revisor och en bokförare, som har anknytningar till dessa företagsformer och bokföringen av dem. Jag valde en kvalitativ metod för att den lämpar sig bäst, då målet är att diskutera de olika företagsformerna i intervjuerna. Tyngdpunkten i arbetet ligger på min teoridel, intervjuerna är snarast ett komplement.

1.5 Forskningsfrågor

I mitt examensarbete ställer jag följande forskningsfrågor:

- Varför och hur skiljer sig behandlingen av eget kapital, löner och vinstutdelning från varandra i de olika företagsformerna?
- Vad kan det uppstå för problem vid byte av företagsform med tanke på eget kapital, löner och vinstutdelning?
- Vad är det som avgör att en företagare väljer en viss företagsform? Är det eventuellt bokföringsmässiga faktorer eller är det andra faktorer som påverkar valet, vilka är de i så fall?

2 Företagare och olika företagsformer

Enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag hör till de vanligaste företagsformerna i Finland. Alla bolag i Finland, som bedriver rörelse eller utövar yrke, är bokföringsskyldiga bolag. Momsskyldiga är också alla företag i Finland, som har en affärsverksamhet och som säljer varor och tjänster. (vero.fi, 2011a).

Enligt patent- och registerstyrelsen fanns det den 30.9.2011 i handelsregistret 185 624 enskilda näringsidkare, 12 695 öppna bolag, 35 414 kommanditbolag och 222 160 aktiebolag i Finland. Dagens samhälle uppmuntrar mera företagande. ”Små- och medelstora företag är ryggraden i vår nationalekonomi” (yrittajat.fi). Till stora företag räknas över 250 anställda, medelstora företag 50-249 anställda, småföretag under 50 anställda och till mikroföretag räknas företag med under 10 anställda. Enligt Statistikcentralens undersökning om nya och nedlagda företag under första kvartalet 2011, visade det sig i en jämförelse landskapsvis, att det har grundats flest nya företag i Nyland, 3 339 stycken. Det flesta nya företagen, som grundades i Finland under det första kvartalet år 2011, inledde verksamhet inom handel (17 %) och byggverksamhet (14,7%). (prh.fi, 2011; yrittajat.fi, 2010; stat.fi, 2011).

3 Enskild näringsidkare

En enskild näringsidkare, även kallad enskild firma, måste vara en fysisk person. Denna person måste också vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, även kallat EES, för att kunna få grunda en enskild firma i Finland. Enskild näringsidkare delas in i affärsidkare och yrkesutövare. Om en näringsidkare har ett fast inköps- och försäljningsställe betraktas han alltid som affärsidkare. En affärsidkare investerar mera riskkapital i företaget och har fler utomstående anställda i sitt företag än vad en yrkesutövare har. En yrkesutövare utövar sitt yrke självständigt och anlitar inte utomstående arbetskraft i sitt företag. (Op.fi, u.å. 3; Vero.fi, 2011a).

En enskild näringsidkare ansvarar för företaget själv och fattar alla beslut som berör företaget. En affärsidkare måste ha dubbel bokföring. En yrkesutövare kan välja mellan enkel eller dubbel bokföring. Enskild firma är en lämplig företagsform om man börjar med ett företag som sidoverksamhet eller om två makar arbetar tillsammans i den ena makens företag. Företagets namn är oftast den enskilda näringsidkarens eget namn med beteckningen firma framför namnet. (Kuosmanen, 2007, 7; Vero.fi, 2011b)

3.1 Eget kapital

Det finns inte ett minimibelopp för grundkapitalet som en enskild näringsidkare måste ha i sitt företag. En enskild näringsidkare bestämmer själv hur mycket kapital han eller hon vill investera i sitt företag. Det egna kapitalet ökar då företaget uppvisar vinst eller då företagaren själv sätter in pengar i företaget. Vid förlust minskar det egna kapitalet liksom om företagaren lyfter pengar ur företaget. Företagaren får fritt lyfta pengar ur företaget, om han så vill, eftersom det egna kapitalet tillhör företagaren. En enskild näringsidkare behöver inte ta upp förändringen av det egna kapitalet i noterna i bokslutet eftersom det är frågan om småföretag. (Tomperi, 2005, 110-111).

En enskild näringsidkare ansvarar också personligen för företagets skulder. Detta är ett stort ansvar, som många enskilda näringsidkare inte alla gånger är medvetna om. Om ett företag visar negativt resultat i många år, har stora skulder och det pekar mot en konkurs, kan företagaren vara tvungen att sälja sin personliga egendom såsom t.ex. hus och bil för att täcka skulderna vid en likvidation. (op.fi, u.å. 4).

3.1.1 Privata uttag

Trots att det egna kapitalet tillhör företagaren skall firmans ekonomi och företagarens privata ekonomi hållas isär. Detta görs med hjälp av ett privatkonto i bokföringen. Privata insättningar och uttag i företaget skall bokföras. De privata uttagen är inte skattepliktig inkomst för företagaren därför att den enskilda näringsidkaren betalar skatt på vinsten från verksamheten. (Tomperi, 2005, 110-111; (Skattestyrelsens publikation 49r.07, 2007, 30; Røj, 2011, 19).

3.2 Löner

En enskild näringsidkare kan inte vara anställd i sitt eget företag och kan därför inte heller betala ut lön åt sig själv. Lön kan inte heller betalas åt make/maka eller åt en familjemedlem, som är yngre än 14 år och som arbetar i företaget. Dock skall lön betalas ut åt anställda personer som den enskilda näringsidkaren kan ha i sitt företag. Eftersom en enskild näringsidkare inte kan lyfta lön förekommer ofta privata uttag. Företagaren kan t.ex. varje månad lyfta en viss summa pengar som motsvarar en lön. (Skattestyrelsens publikation 49r.07, 2007, 30).

3.2.1 Naturaförmåner, dagtraktamenten och kilometerersättningar

Naturaförmåner, dagtraktamenten eller kilometerersättningar kan inte betalas ut åt företagaren. Då dessa förmåner inte kan betalas ut åt företagaren, kan han eller hon istället dra av t.ex. resekostnader (bensinkvitton, tågbiljetter med mera) i bokföringen. Om det visar sig att de verkliga kostnaderna är mindre än en löntagares dagtraktamente och kilometerersättning, är det tillåtet för den enskilda näringsidkaren att göra ett tilläggsavdrag i beskattningen. Beloppet i tilläggsavdraget skall vara differensen mellan de verkliga kostnaderna och den summa som företagaren avdragit i bokföringen. För att företagaren skall få göra ett tilläggsavdrag i beskattningen måste det finnas en utredning av arbetsresorna och en körjournal. Körjournalen skall visa antalet kilometer som personen kört med sin privata bil. Summorna som gäller i Finland år 2011 är: dagtraktamentet 34 euro/resdygn och kilometersättningen 46 cent/km. (Skattestyrelsens publikation 49r.07, 2007, 30).

3.3 Vinstutdelning

Resultatet från den enskilda näringsidkarens näringsverksamhet, företagets vinst, beskattas som företagarens personliga inkomst. Från näringsverksamhetens resultat dras tidigare års förluster av, om sådana finns. Därefter delas näringsidkarens resultat in i kapitalinkomst och förvärvsinkomst. ”Som kapitalinkomst betraktas en skälig avkastning på det egna kapital man investerat i näringsverksamheten (”Skattestyrelsens publikation 49r.07, 2007, 31). En avkastning på 20 % av nettoförmögenheten utgör företagarens kapitalinkomst. Avkastningen på nettoförmögenheten räknas alltid på föregående års nettoförmögenhet. Förvärvsinkomsten är resten av företagsinkomsten.

Då man räknar ut företagets nettoförmögenhet drar man av de avdragbara skulderna från näringsstillgångarna. Företagets omsättningstillgångar, finansieringstillgångar och anläggningstillgångar värderas också till den oavskrivna anskaffningsutgiften. Till nettoförmögenheten kan också högst 30 % av de löner som betalats ut under de senaste 12 månaderna läggas till, dvs. en driftsreservering, men detta är frivilligt att utnyttja. Om den enskilda näringsidkaren vill utnyttja detta skall det fyllas i på skattedeklarationsblanketten. Om en driftsreservering utnyttjas, betyder det att beloppet av kapitalinkomstandelen som skall fördelas höjs. I figur 1 visar jag ett exempel på en uträkning av kapitalinkomsten och förvärvsinkomsten hos den enskilda näringsidkaren. (Skattestyrelsens publikation 49r.07.2007, 31-33).

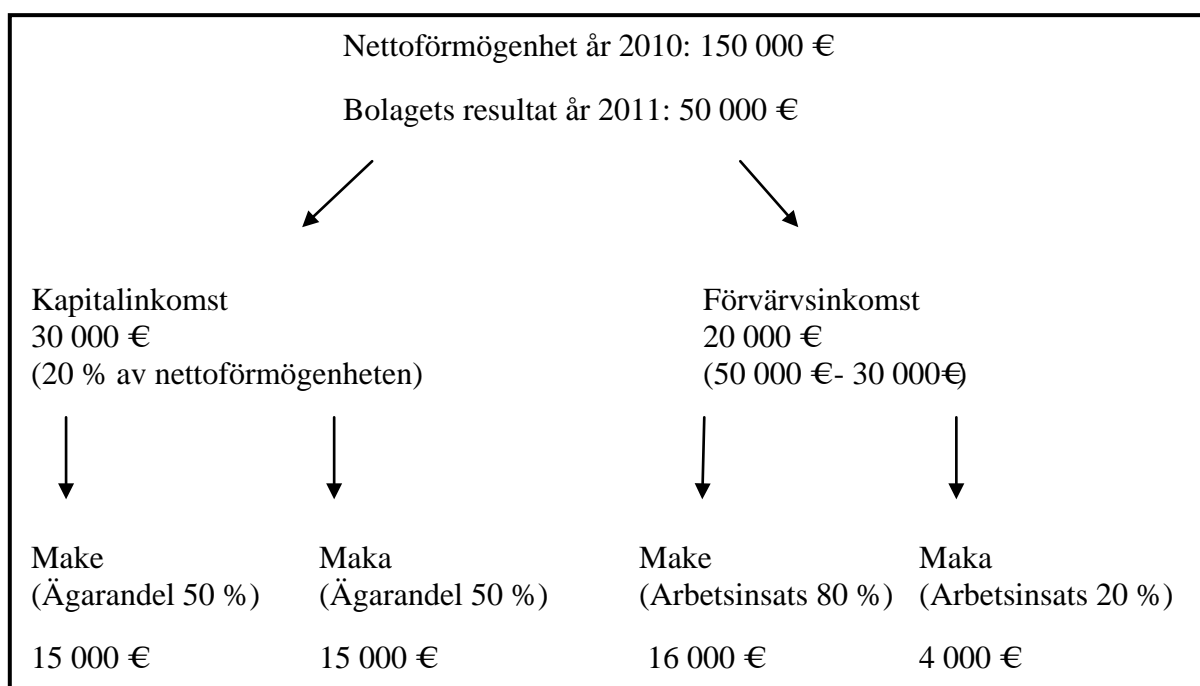
Resultat/ företagsinkomst år 2011:	50 000 €
Nettoförmögenhet år 2010:	150 000 €
Kapitalinkomst år 2010:	20 % * 150 000 € = <u>30 000 €</u>
Förvärvsinkomst år 2011:	50 000 € - 30 000 € = <u>20 000 €</u>

Figur 1. Ett eget exempel på hur kapitalinkomsten och förvärvsinkomsten räknas ut hos enskild näringsidkare. (Skattestyrelsens publikation 49r.07.2007, 31)

En enskild näringsidkare kan yrka på att kapitalinkomstandelen av företagsinkomsten skall räknas som 0 % eller 10 % avkastning istället för 20 %. Med avkastning i detta fall menas vinst i förhållande till kapitalinsats. Det är möjligt att yrka på 10 % om förvärvsinkomsterna understiger 30 000 €. Det lönar sig också att yrka på 10 % om räkenskapsperioden är mindre än 12 månader. Detta kan till exempel bero på att man nyligen startat sin verksamhet och inte riktigt kommit igång. Det är upp till var och en företagare att yrka på att få avkastningen på 0 % eller 10 %. Yrkandet görs i skattedeklarationsblanketten. (Skattestyrelsens publikation 49r.07.2007, 31).

3.3.1 Företagsmakar

Som tidigare nämnts är enskild firma en lämplig företagsform för makar som bedriver en verksamhet tillsammans. Kapitalinkomstandelen fördelas mellan företagsmakarna *i förhållande till ägarandelarna* i företaget. Förvärvsinkomstandelen fördelas jämnt mellan makarna eller *i förhållande till i arbetsinsatserna* i företaget. I figur 2 visas ett exempel på hur två företagsmakars kapitalinkomst och förvärvsinkomst fördelas och räknas ut. (Skattestyrelsens publikation 49r.07.2007, 32).

Figur 2. Ett exempel på hur två företagsmakars kapitalinkomst och förvärvsinkomst fördelas och räknas ut. Ägarandelarna är 50 % för respektive makar, medan arbetsinsatsen är 80 % för maken och 20 % för maken. (Skattestyrelsens publikation 49r.07.2007, 32)

4 Öppet bolag och kommanditbolag

Ett öppet bolag och ett kommanditbolag är personbolag eller näringsammanslutningar, som de också kallas för i beskattningen. ”Personbolag är skilda juridiska personer i förhållande till sina bolagsmän” (Tomperi, 2005, 111). Ett öppet bolag skall ha minst två eller flera bolagsmän eller delägare, som de också kan kallas. Det behövs minst två bolagsmän för att ett kommanditbolag skall kunna grundas. De finns två olika sorters bolagsmän i ett kommanditbolag, ansvariga bolagsmän och tysta bolagsmän. Den ansvariga bolagsmannen är den som har ansvaret för verksamheten, representerar företaget utåt och ingår förbindelser för bolaget. Den tysta bolagsmannen ansvarar för företaget endast med det kapital som han har investerat i bolaget. Minst en av bolagsmännen i ett öppet bolag och minst en av de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag måste vara bosatta inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) för att man skall kunna grunda ett öppet bolag eller kommanditbolag i Finland. (op.fi, u.å. 5-6; Vero.fi, 2011d).

Då ett öppet bolag och ett kommanditbolag bildas skall ett bolagsavtal upprättas. I bolagsavtalet kan bolagsmännen komma överrens om fördelningen av uppgifter i bolaget, vem som har rätt att företräda företaget osv. Det kan t.ex. finnas en bolagsman som är verkställande direktör för bolaget och som har som uppgift att sköta förvaltningen av bolaget. I ett kommanditbolag skall det ur bolagsavtalet framgå den tysta bolagsmannens vinstandel. Alla bolagsmän i öppet bolag och de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag har rätt att representera bolaget och en bolagsman har också rätt att förhindra att en annan bolagsman vidtar någon viss åtgärd i bolaget. Bolagsmännen i öppet bolag och de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag ansvarar solidariskt för bolaget, också för bolagets skulder. (op.fi, u.å. 5).

Öppna bolag är oftast familjeföretag. Företagets namn kan t.ex. vara familjens släktnamn så som Andersson & Co Öb eller Andersson & Bengtsson Öb. Om bolagsformen inte framgår från företagets namn skall beteckningen öppet bolag tilläggas i namnet. (op.fi, u.å. 5; (Tomperi, 2005, 111; (Vero.fi, 2011c).

Kommanditbolag är ett lämpligt bolag om en del personer vill vara ansvariga för bolaget och förbinda sig till verksamheten och om en del personer bara vill delta som finansiärer och inte ha något ansvar eller beslutsfattande roll i företaget. De personer som endast vill delta som finansiärer kan vara kapitalinvestorer, som inte är intresserade av företagets verksamhet utan endast vill delta ur ekonomisk synvinkel. Ett kommanditbolags namn kan

t.ex. vara Byggtjänst Kb. Bolagsformen skall framgå ur namnet. (Tomperi, 2005, 115; Bokföringslag 30.12.1997/1336, 1 kap, 1§;Vero.fi, 2011c).

4.1 Eget kapital

Det finns inte något minimibelopp för grundkapitalet i öppet bolag och kommanditbolag. ”Ett öppet bolag kan bildas utan någon penninginsats, en arbetsinsats räcker” (op.fi, u.å. 5). Dock kan bolagsmännen både i öppet bolag och kommanditbolag i bolagsavtalet komma överens om att betala in en penninginsats. Bolagsmännens penninginsatser eller arbetsinsatser i bolaget kan vara av olika storlek. Bolagsmännens insatser i bolaget skall bokföras. Man följer upp varje bolagsmans kapital på skilda konton. Bolagsmännen kan ändra sina insatser i bolaget, men då förutsätter det att bolagsmännen tillsammans kommer överens om förändringen. En ansvarig bolagsman i kommanditbolag kan vara tvungen att betala en annan bolagsmans andel av bolagets skulder, eftersom solidaritet finns mellan bolagsmännen. Endast de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag ansvarar personligen med all sin egendom för bolagets förpliktelser. En tyst bolagsmans ansvar för bolagets förpliktelser sträcker sig endast till den insats som den tysta bolagsmannen gjort i bolaget. I figur 3 nedan visas ett exempel på bolagsmännens insatser i öppet bolag. (op.fi, u.å. 5-7; Tomperi, 2005, 112-116).

<u>Sammanlagd bolagsinsats 10 000 €</u>		
Bolagsmän:	Insats (%):	Eget kapital:
Bolagsman 1	80%	8 000 €
Bolagsman 2	20%	2 000 €

Figur 3. Ett exempel på bolagsmäns insatser i öppet bolag där insatserna är av olika storlek. (Tomperi, 2005, 112-116)

4.1.1 Privata uttag

I bolagsavtalet kan bolagsmännen ha avtalat att de får göra privatuttag ur företaget. Privata uttag i kommanditbolag är tillåtna endast för de ansvariga bolagsmännen. Om bolagsmännen i öppet bolag och de ansvariga i kommanditbolag kommit överrens om att det är tillåtet att privat lyfta pengar skall bolagsmännens privatuttag bokföras och specifikt vilken bolagsman som gjort privatuttag och summans storlek. Om privatuttagen överstiger bolagets vinst blir det egna kapitalet negativt. I värsta fall kan det leda till att rätten att dra av kostnaderna för räntorna i beskattningen begränsas. ”Då anser man i beskattningen att en del av räntekostnaderna som bolaget bokfört som näringskostnad, hänför sig till finansieringen av privatuttag” (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 34). Om bolagsmännen kommit överrens om att inte använda sig av privatuttag, skall uttag av pengar från bolaget bokföras som fordringar på bolagsmännen till bolaget. (Tomperi, 2005, 112-116).

4.2 Löner

”Det är också möjligt att betala lön åt en bolagsman, men på grund av beskattningen är det i regel inte lönsamt, eftersom den beskattningsbara inkomsten i ett öppet bolag fördelas mellan bolagsmännen och beskattas som deras inkomst” (Tomperi, 2005, 111- 112). Dock kan lön betalas ut åt en bolagsman, om det visar sig att arbetsinsatserna bolagsmännen emellan avviker väsentligt ifrån varandra och inte stämmer med vad som överrenskommits i bolagsavtalet. (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 34).

4.2.1 Naturaförmåner, dagtraktamenten och kilometerersättningar

Om ett öppet bolag väljer att betala ut lön åt sina bolagsmän är det också tillåtet att betala ut naturaförmåner, dagtraktamenten och kilometerersättningar, precis som åt en vanlig löntagare. Det är även tillåtet för bolaget att dra av kostnaderna för naturaförmånerna i bokföringen. Lön skall betalas ut åt företagets anställda, om sådana finns. Lön kan betalas ut åt de ansvariga bolagsmännen för utfört arbete i bolaget. ”Naturaförmåner och skattefria dagtraktamenten och kilometerersättningar kan också betalas till bolagsmännen på samma grunder som åt övriga löntagare” (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 34). Bolaget tillåts därför också att dra av kostnaderna för naturaförmånerna i bokföringen. Lön betalas inte ut åt den tysta bolagsmannen. Som tidigare nämnts så ansvarar den tysta

bolagsmannen för bolagets förpliktelser bara med den insats som han gjort i bolaget. Den tysta bolagsmannen arbetar inte i bolaget så som de ansvariga bolagsmännen och har därför inte rätt till lön. Ett kommanditbolag kan ha anställda i företaget och åt dem skall också lön betalas ut. (Tomperi, 2005, 116).

4.3 Vinstutdelning

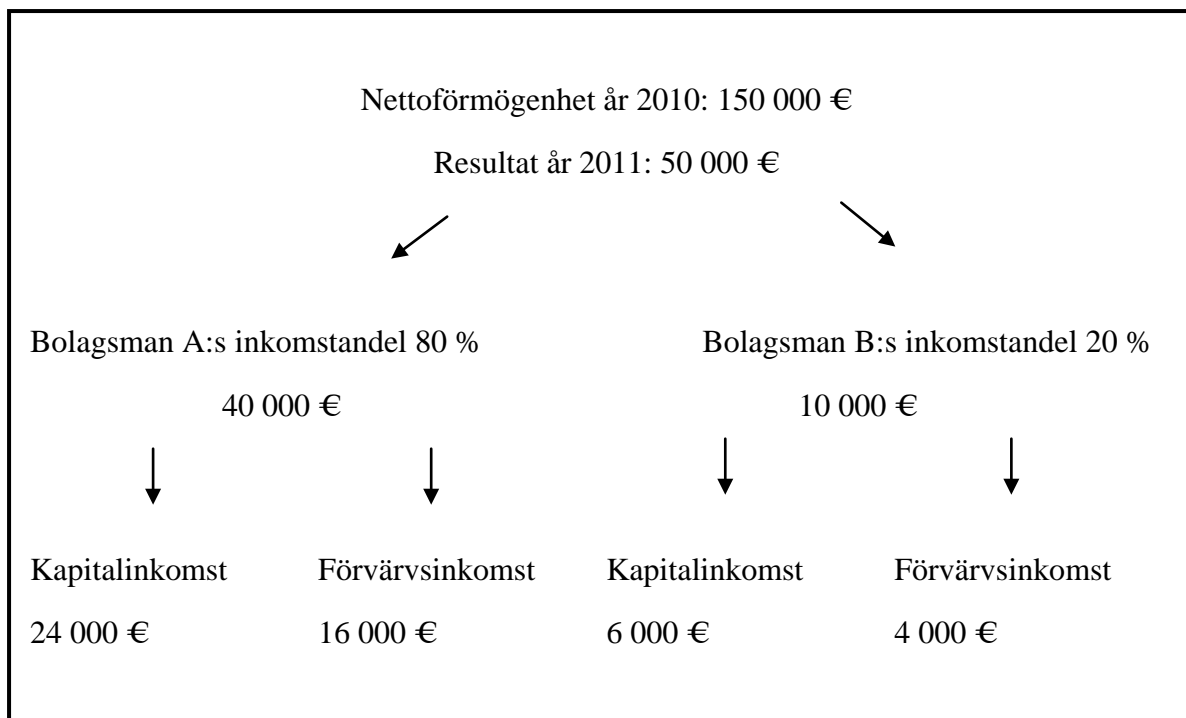
Resultatet i öppet bolag och kommanditbolag fås fram genom att man från verksamhetens intäkter drar av alla kostnader och övriga avdrag (t.ex. avskrivningar). (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 34).

Vinstutdelningen till bolagsmännen i ett öppet bolag ser i stort sett likadan ut som i ett kommanditbolag. ”Resultatet fördelas till bolagsmännen efter att eventuella förluster från tidigare år dragits av och beskattas som inkomst hos bolagsmännen enligt de andelar som de har av sammanslutningens inkomst” (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 34). Förlusterna i bolaget fördelas inte på bolagsmännen. Vinstutdelningen till bolagsmännen skall framgå ur bolagsavtalet. Till nettoförmögenheten kan en driftsreservering utnyttjas, dvs. högst 30 % av lönerna som betalats ut under de senaste 12 månaderna sätts till nettoförmögenheten. Som kapitalinkomst räknas en avkastning på 20 % av bolagsmannens andel av föregående års nettoförmögenhet. Resten av inkomsten är bolagsmannens förvärvsinkomst. Varken i öppet bolag eller i kommanditbolag kan bolagsmännen yrka på 0 % eller 10 % avkastning på nettoförmögenheten. (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 34-37; (Tomperi, 2005, 113-114).

4.3.1 Tysta bolagsmäns vinstandelar

”Till en tyst bolagsman betalas av bolagets vinst en andel som motsvarar räntan enligt 3 § 2 mom. räntelagen på den vid räkenskapsperiodens början inbetalda insatsen. Härefter delas återstoden av vinsten mellan de ansvariga bolagsmännen” (Lag om öppna bolag och kommanditbolag 29.4.1988/389, 7 kap, 4 §). De tysta bolagsmännens inkomstandelar fördelas också i kapitalinkomst och förvärvsinkomst, ungefär som hos de ansvariga bolagsmännen. ”Om en tyst bolagsmans andel av kommanditbolagets inkomst består av en skälig ränta, som betalats på hans eller hennes insats, utgör andelen i praktiken helt och hållet kapitalinkomst” (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 36). I figur 4 visas ett eget exempel på en uträkning på hur två bolagsmäns kapitalinkomst och förvärvsinkomst

räknas ut. Uträkningen gäller för både bolagsmännen i öppet bolag och för de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag. (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 36).

Figur 4. En egen bild över hur två bolagsmäns kapitalinkomst och förvärvsinkomst räknas ut. (Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007, 35)

Ur bilden kan man se att dessa två bolagsmän har olika inkomstandelar i bolaget och de beskattas därefter. Bolagsman A:s kapitalinkomst räknas ut på följande sätt: Kapitalinkomsten är 20 % av bolagsmannens andel av nettoförmögenheten. Bolagsmannens andel av nettoförmögenheten är 80 %. 80 % av 150 000 € är 120 000 €. Kapitalinkomsten blir 24 000 € (20 % av 120 000 €) för bolagsmannen. Förvärvsinkomsten är resten av inkomstandelen, dvs. 16 000 € (40 000 € - 24 000 €). På samma sätt räknas bolagsman B:s kapitalinkomst och förvärvsinkomst ut.

4.3.2 Outdelad vinst

Om bolagsmännen i öppet bolag och kommanditbolag bestämmer sig för att inte ta ut någon vinst ur bolaget, skall den outdelade vinsten följas upp på ett konto i bokföringen som heter ”vinstmedel” eller ”balanserad vinst från tidigare räkenskapsperioder”. Bolagsmännen kan välja att bara lyfta en del av vinsten och låta resten vara kvar i bolaget. Det kan t.ex. vara en strategi ur företagets synvinkel att lämna kvar vinsten i bolaget. Syftet kan vara att företaget vill använda kapitalet för att göra framtida investeringar. (Tomperi, 2005, 112-114).

5 Aktiebolag

Ett aktiebolag är ett kapitalbolag och en juridisk person. Med kapitalbolag menas att ”dess delägare svarar för bolagets förbindelser endast med beloppet av sina placeringar, dvs. med värdet av sitt aktieinnehav” (Tomperi, 2005, 117). Ett aktiebolag kan vara ett privat aktiebolag eller ett publikt aktiebolag. “Ett aktiebolag kan bildas av en eller flera fysiska eller juridiska personer” (op.fi, u.å. 8). Ett aktiebolag bildas då aktiebolagets aktieägare skriver under ett skriftligt avtal om en bolagsbildning. Aktiebolaget kan ha en eller flera aktieägare. Aktiebolagets stiftande delägare kan vara bosatta utanför EES-området. (prh.fi, 2010b). ”Genom att underteckna avtalet om bolagsbildningen tecknar en aktieägare det antal aktier, som framgår av avtalet” (Aktiebolagslag 21.7.2006/624, 2 kap, 1§). Bolagets aktiekapital delas upp i aktier, som i sin tur ger aktieägarna rösträtt i bolagsstämman. Antalet röster i bolagsstämman kan bero på hur många aktier aktieägarna innehar. ”I bolagsordningen kan dock föreskrivas att aktierna medför olika röstetal” (Aktiebolagslag 21.7.2006/624, 3 kap, 3§). Bolagsstämman är aktiebolagets högsta beslutfattande organ. (Tomperi, 2005, 119;op.fi, u.å. 8).

Ett aktiebolag företräds av en styrelse, som väljs av bolagsstämman. Till styrelsens uppgifter hör bl.a. att övervaka bokföringen och se till att bolagets finansförvaltning sköts på ett ändamålsenligt sätt. Ett aktiebolag kan också ha en verkställande direktör. Till den verkställande direktörens uppgifter hör att sköta bolagets löpande förvaltning enligt anvisningar och bestämmelser från bolagets styrelse. Den verkställande direktören och minst en av bolagets styrelseledamöter måste vara bosatta inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES. (Tomperi, 2005, 117; op.fi, u.å. 8;Vero.fi, 2011e; Vero.fi, 2011f).

5.1 Eget kapital

I ett aktiebolag ser det egna kapitalet lite annorlunda ut än vad det gör i de andra företagsformerna. I ett aktiebolag indelas det egna kapitalet i bundet eget kapital och fritt eget kapital. I bundet eget kapital ingår också aktiekapital, uppskrivningsfond, fonden för verkligt värde och omvärderingsfonden. Det fria egna kapitalet kan bestå av fonder, t.ex. dispositionsfond samt av balanserad vinst från tidigare räkenskapsperioder och räkenskapsperiodens vinst eller förlust. (Tomperi, 2005, 119; Aktiebolagslag 21.7.2006/624, 8 kap, 1 §; Tomperi, 2005, 118-119).

Aktiekapitalet hör till bundet eget kapital. Såväl i ett privat aktiebolag som i ett publikt aktiebolag finns det ett minimibelopp för aktiekapitalet. Aktiekapitalet skall uppgå till minst 2 500 euro i ett privat aktiebolag. I ett publikt aktiebolag skall aktiekapitalet uppgå till minst 80 000 euro. Aktiekapitalet skall betalas till bolaget av aktieägarna innan en anmälan till handelsregistret görs. Aktieägarna i ett aktiebolag ansvarar endast för bolagets förbindelser med det aktiekapital som de har placerat i bolaget. Aktiekapitalet är fördelat på flera aktier. Aktiekapitalets belopp fås genom att man multiplicerar antalet aktier med aktiernas nominella värde. Om det visar sig att aktierna inte har något nominellt värde räknar man ut det bokföringsmässiga motvärdet, dvs. man dividerar aktiekapitalet med antalet aktier. Aktiekapitalet kan inte ändras om inte bolagsstämman beslutar sig för det. I figur 5 visas en egen bild över hur eget kapital är uppdelat i aktiebolag. (Aktiebolagslag 21.7.2006/624, 1 kap, 3 §; Tomperi, 2005, 118).

<u>Eget kapital</u>	
<i>Bundet eget kapital</i>	<i>Fritt eget kapital</i>
- aktiekapital	- dispositionsfond
- uppskrivningsfond	- balanserad vinst från tidigare räkenskapsperioder
- fonden för verkligt värde	- räkenskapsperiodens vinst/förlust
- omvärderingsfonden	

Figur 5. På detta vis är ett aktiebolags eget kapital uppdelat. (Tomperi, 2005, 118)

5.2 Löner

”Ett aktiebolag kan utbetala löner och ge naturaförmåner till sina delägare” (vero.fi, 2011 g). Lönerna och naturaförmånerna till delägarna i aktiebolaget skall vara skäliga i förhållande till deras arbetsinsatser i bolaget. Som tidigare nämnts, kan inte skattefria privata uttag tillåtas i aktiebolag eftersom ett aktiebolag är en juridisk person. (vero.fi, 2011g).

5.2.1 Naturaförmåner, dagtraktamenten och kilometerersättningar

Naturaförmånerna skall betraktas som lön vid bokföringen av lönerna i aktiebolaget. Om naturaförmånerna inte har betraktas som lön, handlar förmånen om en förtäckt dividend, vars belopp består av de verkliga kostnaderna. Om delägarnas förmåner är mer än skäliga i förhållande till arbetsinsatsen beskattas de som förtäckta dividender. Dagtraktamenten och kilometerersättningar kan också betalas ut åt delägarna. Ett aktiebolag kan naturligtvis också ha utomstående anställda i sitt företag förutom sina delägare. De utomstående anställda skall få lön och naturaförmåner utbetalda. (vero.fi, 2011g)

5.2.2 Förtäckta dividender

”Med förtäckt dividend avses en sådan förmån med penningvärde som ett aktiebolag på basis av delägarskapet utger till förmån för sin delägare eller en anhörig till denne genom prissättning som väsentligt avviker från det som är brukligt eller vederlagsfritt” (Lag om ändring av 29 § lagen om beskattningsförfarande). Förtäckt dividend kan också ses som medel som delats ut åt aktieägarna genom t.ex. förvärv eller inlösning av egna aktier. (Lag om ändring av 29 § lagen om beskattningsförfarande).

5.3 Vinstutdelning

“Bolagsstämman fattar årligen utifrån styrelsens förslag ett beslut om användningen av räkenskapsperiodens vinst och andra utdelningsbara medel” (Tomperi, 2005, 121). Bundet eget kapital (aktiekapital, uppskrivningsfond, fonden för verkligt värde och omvärderingsfonden) anses som inte utdelningsbart eget kapital. Vinsten kan delas ut endast från aktiebolaget fria egna kapital. (startaaget.fi, 2006, 7).

”Aktieägarna kan ta ut medel ur bolaget bl.a. i form av lön, vinstutdelning eller lån” (op.fi, u.å. 9). En del av bolagets vinst kan betalas ut som vinstutdelning till aktieägarna i form av dividender. Detta skall dock avgöras av bolagsstämman. Aktieägarna kan också ta ut ett s.k. penninglån ur bolaget. Om penninglånet inte har betalats tillbaka till bolaget av aktieägaren vid slutet av skatteåret skall det beskattas som kapitalinkomst. En del av bolagets vinst kan också lämnas kvar i bolaget och sättas till reservfonden eller dispositionsfonden. En del av vinsten eller hela vinsten kan också sättas till balanserade vinster från tidigare år. ”Ett aktiebolag är separat skattskyldigt och betalar på sitt resultat skatt enligt en samfundsskattesats på 26 % ”(op.fi, u.å. 9). Denna skatteprocent på 26 % är oberoende av vad företaget har för resultat. I vissa fall kan detta betyda att aktiebolag är en mer fördelaktig bolagsform när det gäller vinstutdelning. Aktieägarna har större makt att påverka hur stor vinst som skall delas ut. (slf.fi, 2006, 9-14; (Tomperi, 2005, 121; op.fi, u.å. s. 8).

6 Utformning av intervjuer

För att göra en kompletterande del till min teoridel har jag använt mig av en kvalitativ metod då jag intervjuat två personer med anknytning till de fyra olika företagsformerna och bokföringen av dem. Jag har valt att intervjua CGR - revisor Stefan Söderberg från Karis samt en bokförare, som vill hålla sig anonym i intervjun, vid en bokföringsbyrå i Karis.

Syftet med intervjuerna med CGR- revisorn och bokföraren var att få fram hur det är att arbeta med de olika företagsformerna och att bokföra dem.

Mina intervjufrågor utgjorde grunden för mina intervjuer, men vid behov ställdes nya och kompletterande frågor. Jag ville inte begränsa intervjuerna till bara mina intervjufrågor, utan jag var mera ute efter en diskussion kring ämnet.

6.1 Intervju med Stefan Söderberg, CGR – revisor

Den första intervjun gjordes den 19 september 2011 med Stefan Söderberg, som äger två bokföringsbyråer i Karis, Bokföring & Revision Söderberg Oy och Karis Ekonomitjänst Kb. Söderberg är blev ekonomimagister från Åbo Akademi år 1990. Efter sin examen år 1990 började han genast arbeta som revisorsassistent på Ernst & Young. År 1997 tog han sin CGR - examen (av Centralhandelskammaren godkänd revisor) och år 1999 tog han EBR- examen (examen i bokföring och redovisning). År 1997 köpte han upp sin första bokföringsbyrå i Karis, Karis Ekonomitjänst Kb. Efter att ha arbetat i Helsingfors i 12 år på Ernst & Young kände han att han ville börja arbeta på hemorten i Karis. År 2002 köpte han upp sin andra bokföringsbyrå som fick namnet Bokföring & Revision Söderberg Oy. Idag arbetar han på bokföringsbyråerna som bokförare och revisor. På sidan om har han även andra revisorsuppdrag.

Jag började intervjun med Stefan Söderberg med att fråga hur fördelningen av kunderna och deras företagsformer ser ut på byråerna. Söderberg berättar att majoriteten av kunderna har företagsformen enskild firma, sedan är det ganska jämt fördelat mellan öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag. Uppskattningsvis har de två bokföringsbyråerna idag cirka 300 - 400 kunder sammanlagt inklusive skogs- och jordbrukskunder.

När en verksamhetsidé föds skall den blivande företagaren bestämma sig för en företagsform. Söderberg berättar att till en viss del är det företagaren själv som bestämmer

företagsformen, men oftast diskuterar också företagaren med sin bokförare eller revisor om vilken företagsform som är mest lämplig för verksamheten. Enligt Söderberg litar dagens företagare till stor del på sin bokförare och revisor eftersom de själva ofta har en ganska liten kunskap om hur deras egen företagsform ser ut.

Söderberg berättar vidare, att det faller sig ganska naturligt att företagsformen blir enskild firma om det endast är en person som skall bilda ett företag. Om det är en större verksamhet och fler personer är iblandade, blir det mera attraktivt med aktiebolag som företagsform. Andra saker som också påverkar valet av företagsform är skattemässiga frågor och ansvarsfrågor. Som enskild näringsidkare ansvarar man personligen för företagets kapital och skulder medan en aktieägare ansvarar endast med det kapital som han eller hon har placerat i bolaget. Dock påpekar Söderberg att ansvaret till en viss del kan blir personligt också för aktieägare. Som exempel berättar han, att en aktieägare kan vara tvungen att pantsätta sin egen egendom, t.ex. hus, för att kunna få lån för att kunna starta sin verksamhet.

Det inte finns någon viss bransch eller något yrke som passar en företagsform framom en annan. Valet av företagsform beror på verksamheten och dess omfattning. När det gäller beskattning av olika företagsformer föredrar Söderberg aktiebolag framom de andra företagsformerna. ”Ju förmögnare ett aktiebolag är, desto bättre är det”, säger Söderberg. Ett aktiebolag betalar endast 26 % skatt på sitt resultat. Skatteprocenten kommer att ändras till 25 % från och med nästa år. Söderberg menar att man skall försöka spara vinsten i ett aktiebolag så att bolaget blir rikare. I andra företagsformer är det svårare att spara vinsten. Det beror t.ex. på att en enskild näringsidkare beskattas personligen för företagets inkomst. Ju större nettoförmögenhet en enskild näringsidkare har, desto mer kapitalinkomst blir det också att beskattas för.

När vi diskuterar varför de olika företagsformerna och bokföringen av dem skiljer sig från varandra, berättar Söderberg att det inte egentligen är bokföringen som skiljer sig i företagsformerna. Det är behandlingen av t.ex. eget kapital, löner och vinstutdelning som ser ut på olika vis i olika företagsformer. Som exempel berättar han hur löner behandlas på olika sätt i de olika företagsformerna. En enskild näringsidkare kan inte betala lön ut åt sig själv utan det är privatuttag som gäller. I öppet bolag och kommanditbolag är det endera lön eller privatuttag och i aktiebolag är det lön och dividend som gäller. Driftsreservering är också någonting som bara kan tillämpas hos enskild näringsidkare, öppet bolag och kommanditbolag, ej i aktiebolag, påpekar Söderberg.

Med tanke på att eget kapital, löner och vinstutdelning behandlas på olika sätt i de olika företagsformerna, kan det uppstå problem vid byte av företagsform. Söderberg nämner ett problem som kan uppstå vid byte till aktiebolag, nämligen privatuttag. Det är inte tillåtet att i ett aktiebolag lyfta privatuttag mot kassan. Det borde istället behandlas som ett lån som aktieägaren tar från bolaget. Söderberg berättar att det är ett ”typiskt problem” att aktieägaren fortsätter att lyfta privatuttag ur bolaget om det också privat går ekonomiskt dåligt för aktieägaren. De olagliga privatuttagen från aktiebolaget är skattebrott. Privatuttagen bör behandlas som förtäckta dividender. Söderberg berättar att det finns en del rättsfall som handlar om olagliga privatuttag i aktiebolag. Både aktieägarna och bokföringsbyråerna har blivit dömda. Bokföringsbyråerna har blivit dömda bl.a. för att de inte har iakttagit god bokföringssed.

Söderberg berättar att enskild firma kan ombildas till öppet bolag, kommanditbolag eller aktiebolag. Enskild firma, öppet bolag och kommanditbolag kan ombildas till annan företagsform men ett aktiebolag kan aldrig ombildas till någon annan företagsform. Söderberg berättar att det då och då händer att någon av hans kunder byter företagsform. Orsakerna har t.ex. varit skattemässiga, att företagets verksamhet har vuxit mycket, att företaget har varit mycket vinstgivande och att det har varit mera lönsamt att byta till en annan företagsform. Vid generationsväxlingar är det också väldigt vanligt med byte av företagsform. Skattemässiga frågor samt ansvarsfrågor är lika aktuella vid byte av företagsform som vid bildande av ett företag. Det kan vara företagaren själv som föreslår byte av företagsform eller så är det företagaren tillsammans med bokföraren som tar beslut om att byta företagsform.

6.2 Intervju med en bokförare

Min andra intervju gjordes också den 19 september 2011 med en bokförare, som arbetar vid en bokföringsbyrå i Karis. Bokföraren vill vara anonym i denna intervju. Hennes utbildning är studentmerkonom från Svenska Handelsläroverket, även kallad "Lilla Hanken" i folkmun, i Helsingfors år 1980. Bokföring har varit hennes intresse sedan hon var ung. Hon började tidigt arbeta som kassör och bokförare i en dragspelsförening, där hon spelade dragspel. Hon har arbetat som bokförare på några olika företag på orten genom åren, men på nuvarande bokföringsbyrå har hon varit anställd som bokförare och löneräknare sedan 3 ½ år tillbaka.

Antalet kunder som hon bokför för och räknar löner åt är cirka 50 stycken. Hon berättar att de flesta har företagsformen enskild näringsidkare. Sedan kommer aktiebolag, kommanditbolag och minst kunder har hon med företagsformen öppet bolag. Hon berättar att de flesta av hennes kunder finns inom taxi-, frisör-, restaurang- och byggbranschen och att de flesta av hennes kunder känner till sin egen företagsform på en grundnivå. De företagare som har en ekonomiutbildning i bagaget är förstås mera insatta i hur företaget fungerar. Hon är också positivt överraskad över hur förvånansvärt bra estniska företagare, som har företag i Finland, känner till sin företagsform. De sköter också sitt företag bra och verkar ha ett stort intresse för företagande.

Hon berättar att hennes kunder inte så ofta ställer frågor angående sin egen bokföring. Men då de ställer frågor handlar det mest om skattefrågor och meddelanden från skatteverket. Själv brukar hon försöka ge råd angående bokföringen så långt hennes kunskap räcker. Vanliga frågor som hon brukar svara på och ge råd om är löneräkning t.ex. hur någon persons lön skall räknas, vad skatteprocenten är och vad socialskyddsavgiften är.

Vid intervjun kommer det fram att hon har bokfört och arbetat med alla företagsformer som förekommer förutom andelslag. Bokföring av föreningar samt jord- och skogsbruksbokföring är hon också bekant med. Ur intervjun kom det också fram att hon inte har varit med om att hennes kunder har bytt företagsform.

På frågan om vilken företagsform som är mer omfattande än någon annan att bokföra, blir svaret "aktiebolag". "Aktiebolag är kinkigast", säger hon. Man måste följa precis alla regler noggrant när det gäller aktiebolag. Det måste man ju visserligen också göra med de andra företagsformerna, påpekar hon sedan. Som exempel nämner hon, att inga privatuttag tillåts i aktiebolag. Det skall man särskilt passa upp med, berättar hon. För övrigt är det är

enklast att bokföra de företag som har ordning och reda med sig, oberoende av företagsform. Har kunderna alla papper med sig till bokföringen och allting är i skick, så går det bra att bokföra, anser hon.

7 Analys och jämförelse

I min första forskningsfråga frågade jag mig varför och hur behandlingen av eget kapital, löner och vinstutdelning skiljer sig från varandra i de olika företagsformerna.

Till allra först kan noteras att de olika företagsformerna styrs av olika lagar. Genom lag bestäms t.ex. hur vinstutdelningen ska ske. Öppet bolag och kommanditbolag går ganska långt under samma regler och följer Lagen om öppna bolag och kommanditbolag 29.4.1988/389. Aktiebolag följer Aktiebolagslagen 21.7.2006/624.

Jag har kommit fram till att det egna kapitalet, vinstutdelningen och ansvaret i företaget är starkt kopplade till varandra och därav följer olik behandling av det egna kapitalet och vinstutdelningen i de olika företagsformerna.

Den enskilda näringsidkaren ansvarar med hela sin privata egendom för företagets tillgångar och skulder. Den enskilda näringsidkaren får p.g.a. sitt ansvar fritt lyfta pengar ur företaget. Det krävs inget minimibelopp för grundkapital som en enskild näringsidkare måste ha i sitt företag. Det krävs minst två bolagsmän för att ett öppet bolag och ett kommanditbolag skall kunna grundas. Ansvaret delas då åtminstone på två om inte flera personer. Bolagsmännen i öppet bolag och de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag är liksom den enskilda näringsidkaren solidariskt ansvariga för företagets tillgångar och skulder. Privatuttag kan vara tillåtet för bolagsmännen i öppet bolag och för de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag p.g.a. deras ansvar i bolaget, medan den tysta bolagsmannen i ett kommanditbolag bara är ansvarig för bolaget med det kapital som han investerat i bolaget och inte tillåts privata uttag. Det finns inte ett minimibelopp för grundkapitalet i öppet bolag och kommanditbolag, en arbetsinsats räcker. Aktiebolag är den företagsform som skiljer sig mest från de andra företagsformerna, och inte bara gällande det egna kapitalet och vinstutdelningen. Aktieägarna ansvarar endast för bolagets förbindelser med det aktiekapital som de placerat i bolaget och inga privatuttag tillåts i aktiebolag. I ett aktiebolag indelas det egna kapitalet i bundet eget kapital och fritt eget kapital. Det finns ett minimibelopp för aktiekapitalet, som hör till det bundna egna kapitalet.

Om man går vidare och ser på varför och hur lönerna skiljer sig i de olika företagsformerna har jag kommit fram till följande: Den enskilda näringsidkaren kan inte vara anställd hos sig själv, därför kan lön inte betalas ut åt honom. På grund av detta är privatuttag aktuellt för den enskilda näringsidkaren. Löner kan betalas ut åt bolagsmännen i öppet bolag, men

det är p.g.a. beskattningen inte lönsamt. Lön betalas åt de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag. Den tysta bolagsmannen har inte rätt till lön eftersom bolagsmannen ansvarar endast med det kapital som han placerat i bolaget. Lön kan betalas ut åt aktieägare. Privatuttag tillåts dock inte i aktiebolag. Det beror på att aktieägarna ansvarar endast med de aktiekapital de placerat i bolaget. Aktieägarna kan inte gå och ”tömma” aktiebolaget på dess kapital. Naturaförmåner betraktas som lön vid bokföringen i ett aktiebolag. Lön kan i alla företagsformer betalas ut åt anställda.

Resultatet (intäkterna - kostnaderna) som den enskilda näringsidkaren får av sin verksamhet beskattas som företagarens inkomst eftersom en enskild näringsidkare inte kan vara anställd i sitt eget företag och lyfta lön. Detta beror på att det egna kapitalet tillhör företagaren. Vid vinstutdelningen kan också den enskilda näringsidkaren utnyttja driftsreservering, vilket innebär att kapitalinkomstandelen som skall fördelas höjs. Gällande vinstutdelning och beskattning har jag kommit fram till att den enskilda näringsidkaren tillåts, till skillnad för öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag, att utnyttja att kapitalinkomstandelen räknas som en avkastning på antingen 0 % eller 10 %, istället för 20 %. I öppet bolag och i kommanditbolag ser vinstutdelningen i stort sett likadan ut. Resultatet fördelas på bolagsmännen och beskattas som inkomst enligt de andelar som bolagsmännen har av företagets inkomst. Andelarna kan vara av olika storlek. Den tysta bolagsmannen i kommanditbolag skall av bolagets vinst få en andel som motsvarar ränta på ens insats eftersom han endast ansvarar med det kapital han placerat i bolaget. Öppet bolag och kommanditbolag kan också utnyttja driftsreservering. Vinstutdelningen i aktiebolag skiljer sig märkbart från vinstutdelningen i de andra företagsformerna. Vinst från aktiebolag kan endast delas ut från fritt eget kapital. Det enda sättet för aktieägarna att få ut vinst från ett aktiebolag är i form av lön, lån eller dividend. Det är dessutom bolagsstämman som fattar beslut om att dividend skall betalas ut till aktieägarna. Ett aktiebolag betalar 26 % skatt på företagets resultat, vilket de andra företagsformerna inte gör på sina resultat.

I min andra forskningsfråga funderade jag på vilka problem som kan uppstå vid byte av företagsform med tanke på eget kapital, löner och vinstutdelning. Genom att jämföra bokföringen i de olika företagsformerna har jag kommit fram till att problem som kan uppstå vid byte av företagsform s.g.s. uteslutande beror på att vissa transaktioner är tillåtna i en företagsform men inte i en annan.

Aktiebolag är den företagsform som skiljer sig mest från de andra, vilket resulterar i att det kan uppstå mest problem om man byter företagsform till aktiebolag. Om en enskild näringsidkare, ett öppet bolag eller ett kommanditbolag byter företagsform till aktiebolag kan företagaren/bolagsmännen inte fortsätta att lyfta privatuttag. Om privata uttag förekommer i aktiebolag skall de bokföras som en fordran på aktieägarna eller behandlas som förtäckta dividender. Olagliga privatuttag från aktiebolaget är skattebrott. Det finns olika rättsfall angående olagliga privatuttag där såväl aktieägare som bokföringsbyråer blivit dömda för att inte ha beaktat god bokföringssed. I aktiebolag skall det finnas ett minimibelopp för eget kapital som skall placeras i bolaget vid grundandet av aktiebolaget, vilket det inte måste finnas i de andra företagsformerna.

Om en enskild näringsidkare byter företagsform till öppet bolag eller kommanditbolag kan han som bolagsman/ansvarig bolagsman börja lyfta lön och också göra privatuttag om så överenskommit. Det kan uppstå problem om bolagsmännen inte kommit överens om att lyfta privatuttag, utan de gör det bara av gammal vana.

Slutligen till de problem som kan uppstå vid vinstutdelningen då man byter företagsform. Om enskild näringsidkare byter företagsform till öppet bolag eller kommanditbolag bör han veta att bolagets vinst skall delas i förhållande till de andelar som bolagsmännen har av bolagets vinst. Det kan uppstå ett problem om bolagsmännen inte tar hänsyn till att de kan ha olika andelar av bolagets vinst. Om enskild näringsidkare, öppet bolag och kommanditbolag byter till aktiebolag bör de veta att vinstutdelningen sker endast från fritt eget kapital. Det är dessutom bolagsstämman som avgör om dividend skall utdelas till aktieägarna. Det kan också uppstå problem om öppet bolag eller kommanditbolag byter till aktiebolag och inte noterar att det är bolagsstämman och inte bolagsmännen som beslutar om vinstutdelningen. Vid byte till aktiebolag kan det också uppstå problem om man inte noterat att man inte kan fortsätta att utnyttja driftsreservering, såsom man kunnat göra som enskild näringsidkare och i öppet bolag och kommanditbolag.

I min tredje och sista forskningsfråga funderade jag på vad det är som avgör att en företagare väljer en viss företagsform. Är det eventuellt bokföringsmässiga faktorer eller andra faktorer som påverkar valet? Stefan Söderberg berättade att det oftast är ansvarsfrågor samt skattemässiga frågor som har en avgörande roll för valet av företagsform. Ur min teori kan jag konstatera detsamma. Ansvaret som företagaren har i företaget sträcker sig olika långt i olika företagsformer. Valet av företagsform beror även på verksamhetens omfattning. Enskild näringsidkare verkar ensam, öppet bolag är oftast

familjeföretag medan ett aktiebolag lämpar sig för större verksamhet. Ur beskattningssynpunkt är ett aktiebolag den bästa företagsformen.

8 Avslutande diskussion

Syftet och målet med mitt examensarbete var att göra en jämförande studie av enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag och behandlingen av eget kapital, löner och vinstutdelning, samt att lyfta fram och redovisa hur dessa poster i bokföringen behandlas. Syftet med intervjuerna med CGR-revisor Stefan Söderberg och med en bokförare var bl.a. att ta reda på hur det är att ha klienter med olika företagsformer. Tyngdpunkten i mitt arbete låg på teorin, intervjuerna utgjorde ett komplement.

I min teori lyfter jag fram och redovisar för hur eget kapital, löner och vinstutdelning ser ut i de olika företagsformerna, men också hur ansvarsfrågan ser ut i de olika företagen. Jag insåg ganska snabbt att behandlingen av eget kapital, lön och vinstutdelning starkt hänger samman med ansvarsfrågan. Jag hade avgränsat mig till eget kapital, löner och vinstutdelning av eget intresse och för att jag fann mest skillnader på dessa punkter. Under arbetets gång stötte jag dock på flere andra skillnader företagen emellan men höll mig till mina avgränsningar.

Efter att jag redovisat alla företagsformer i tur och ordning gick jag över till att analysera och jämföra. Då jag analyserade och jämförde fick jag svar på mina tre forskningsfrågor. Intervjuerna jag genomförde stödde min teori och gjorde min analys lättare. Jag kunde dock gärna ha intervjuat också några företagare inom de olika företagsformerna för att få mera bredd i mitt arbete.

Jag kan konstatera att jag är nöjd med valet av ämne i mitt examensarbete. Det har varit lärorikt att studera och jämföra olika företagsformer och deras bokföring. Det kommer sannerligen att hjälpa mig på traven som blivande redovisare.

Som vidare förslag på studier inom detta ämne föreslår jag att man skulle jämföra dessa företagsformer med varandra inom andra områden än de jag avgränsat mig till, dvs. inte enbart till eget kapital, löner och vinstutdelning. Då skulle flere problem som kan uppstå vid byte av företagsform komma fram.

Källförteckning

Finlands författningssamling:

Aktiebolagslag 21.7.2006/624

Bokföringslag 30.12.2007/1336

Lag om ändring av 29 § lagen om beskattningsförfarande

Lag om öppna bolag och kommanditbolag 29.4.1988/3897

Kuosmanen, R. (2007). *Eget företag, handledning för blivande företagare.*

<http://www.raseborg.fi/images/pdf/egetforetag2007.pdf> (hämtat: 26.04.2011)

Op.fi(u.å.). *Tänker du bli företagare?* <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=170104910>

(hämtat: 09.05.2011)

Prh.fi (2011). *Antalet företag i handelsregistret. a)*

<http://www.prh.fi/sv/kaupparekisteri/tietopalvelut/yritystenlkm/lkm.html> (hämtat: 26.10.2011)

Prh.fi (2011). *Tillstånd till personer från länder som inte tillhör EES-området att leda företag eller grunda filialer. b)*

<http://www.prh.fi/sv/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/ulkomaalaisluvat.html#Aktiebilag1> (hämtat: 30.10.2011)

Röj. J. (2011). *Att välja företagsform när man startat eget företag.* Lärdomsprov för företagsekonomi. Vasa Yrkeshögskola, Vasa.

Slf.fi (2006). *Företagsbeskattningen i ett nötskal.* Svenska lantbrukssällskapets förbund.

<http://www.slf.fi/Filer/Foretagsbeskattning.pdf> (hämtat: 25.10.2011)

Skattestyrelsens publikations 49r.07.2007 (2007). *Skattehandbok för nya företagare.*

<http://213214148132.edelkey.net/nc/doc/download.asp?id=1875;582476>

(hämtat: 18.08.2011)

Startaeget.fi (2006). *Val av företagsform.*

<http://www.startaeget.fi/utbildningsmaterial/3-foretagsform.php> (hämtat: 10.08.2011)

Stat.fi (2011). *Antalet nya företag började minska.*

http://www.stat.fi/til/aly/2011/01/aly_2011_01_2011-07-28_tie_001_sv.html (hämtat: 18.08.2011)

Tomperi, S. (2005). *Bokföring i praktiken.* Helsingfors: Edita Publishing Oy

Vero.fi(2011a). *Etablering av ett företag - rörelseidkare och yrkesutövare.*

http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Rorelseidkare_och_yrkesutovare/Foretaget_startas (hämtat: 22.06.2011)

Vero.fi (2011b). *Bokföring, räkenskapsperiod och skatteår.*

[http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Rorelseidkare_och_yrkesutovare/Foretaget_startas/Bokforing_rakenskapsperiod_och_skattear\(15010\)](http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Rorelseidkare_och_yrkesutovare/Foretaget_startas/Bokforing_rakenskapsperiod_och_skattear(15010)) (hämtat: 22.06.2011)

Vero.fi (2011c). *Bokföring, räkenskapsperiod och skatteår.*

[http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Oppet_bolag_och_kommanditbolag/Foretaget_startas/Bokforing_rakenskapsperiod_och_skattear\(15057\)](http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Oppet_bolag_och_kommanditbolag/Foretaget_startas/Bokforing_rakenskapsperiod_och_skattear(15057)) (hämtat: 22.06.2011)

Vero.fi (2011d). *Etablering av ett företag – öppet bolag och kommanditbolag.*

http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Oppet_bolag_och_kommanditbolag/Foretaget_startas (hämtat: 22.06.2011)

Vero.fi (2011e). *Grundande av företag – aktiebolag och andelslag.*

http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Aktiebolag_och_andelslag/Foretaget_startas (hämtat: 22.06.2011)

Vero.fi (2011f). *Registreringsanmälan – aktiebolag och andelslag.*

[http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Aktiebolag_och_andelslag/Foretaget_startas/Registeranmalan__aktiebolag_och_andelsla\(14165\)](http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Aktiebolag_och_andelslag/Foretaget_startas/Registeranmalan__aktiebolag_och_andelsla(14165)) (hämtat: 22.06.2011)

Vero.fi (2011g). *Prestationer till aktieägare – aktiebolag*.

[http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Aktiebolag_och_andelslag/Inkomstbeskattning/Prestationer_till_aktieagare__aktiebolag\(15190\)](http://www.vero.fi/svFI/Foretags_och_samfundskunder/Aktiebolag_och_andelslag/Inkomstbeskattning/Prestationer_till_aktieagare__aktiebolag(15190)) (hämtat: 22.06.2011)

Yrittajat.fi (2010). *Företagande i Finland*. [http://www.yrittajat.fi/sv-](http://www.yrittajat.fi/sv-FI/foretagarnaifinland/foretagandeifinland/)

[FI/foretagarnaifinland/foretagandeifinland/](http://www.yrittajat.fi/sv-FI/foretagarnaifinland/foretagandeifinland/) (hämtat: 18.08.2011)